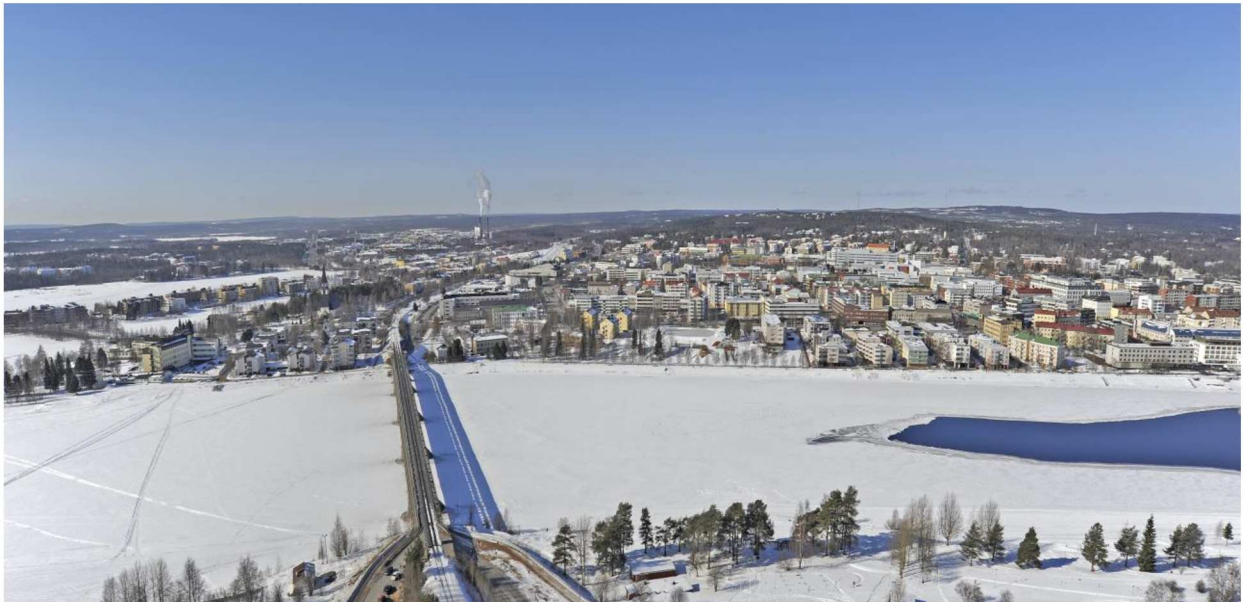

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko 2025

Vuosittain laadittava sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko on osa johdon raportointia ja sen tavoitteena on muodostaa kaupungin johdolle kokonaiskuva kaupunkikonsernin toiminnan turvaamisen jatkuvuudesta. Rovaniemen kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointi kattaa koko kaupunkiorganisaation sisältäen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteet.

Kuva: Rovaniemi, Rovaniemen kaupungin kuvapankki. □

1 Johdanto

Rovaniemen kaupungin hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Kaupungin sisäinen valvonta on osa johtamista ja kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten, että kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan. Lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Kaupunginjohtaja sekä vastuualueiden ja toimialojen johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta vastuualueellaan, toimialallaan ja palvelualueellaan, ohjeistavat alaisiaan yksiköitä sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Yksiköiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ohjaavat kaupunginvaltuuston hyväksymät hallintosääntö, sisäisen valvonnan ohje ja riskienhallinnan perusteet. Kaupunginvaltuusto on 8.4.2024 kokouksessaan hyväksynyt uudistetun Rovaniemen riskienhallinnan perusteet -ohjeen. Ohjeen kirjoittamista edelsi riskienhallinnan kehittäminen yhteistyössä erityisesti kaupungin toimialojen kanssa, jotta riskien arviointi ja riskienhallinnan suunnitelmallisuus saatiin toimivaksi käytännöksi kaupungin sisällä. Rovaniemen kaupungin riskienhallintaa järjestetään kaupunkikonsernin palvelutuotannon turvaamisen, hyvän hallinnon ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi. Sisäisen valvonnan ohje on otettu käyttöön vuoden 2009 alusta ja ollut tarpeen päivittää. Loppuvuoden 2025 aikana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on päivitetty yhdeksi kokonaisuudeksi, joka sisältää myös eettiset ohjeet. Uudistunut ohjeistus tuodaan päätöksentekoon keväällä 2026. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistusta annetaan myös aihekohtaisilla päätöksillä, ohjeilla sekä toimivallan delegointipäätöksillä. Sisäisen valvonnan onnistumiseen ja vaikuttavuuteen vaikuttavat johdon, esihenkilöiden ja henkilöstön toiminnassaan toteuttamat valvontatoimenpiteet.

2 Sisäinen valvonta

2.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko perustuu toimielinten, konserniyhtiöiden ja yhteisöjen tekemään itsearviointiin sekä johtavien viranhaltijoiden arvioihin hallinto- ja johtamistavan, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen toteutumisesta. Sisäisen valvonnan raportointi on toteutettu tarkastelemalla sisäisen valvonnan COSO-viitekehysten osalualueita, joita ovat ohjausympäristö, riskien arviointi, valvontatoimenpiteet, tieto ja viestintä sekä seurantatoimenpiteet.

Ohjausympäristö muodostaa pohjan sisäiselle valvonnalle. Sisäisen valvonnan viitekehys COSOn mukaan ohjausympäristö muodostuu organisaation prosesseista, standardeista ja rakenteista, jotka

muodostavat sisäisen valvonnan perustan. Hallitus ja ylin johto puolestaan osoittavat, mikä merkitys sisäisellä valvonnalla on organisaatiossa. Ohjausympäristöön sisältyy mm. organisaation eettiset arvot, arvojen mukaan toimiminen, hallituksen valvontavelvollisuuden toteutuminen, organisaatorakenteet, toimivaltuudet ja vastuut, henkilöstöhallinnon prosessit ja kannustimet ja palkitseminen.¹

Sisäinen valvonta on kiinteä osa Rovaniemen kaupungin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Sisäisen valvonnan vastuut ja tehtävät määräytyvät kuntalain mukaisesti ja niistä on tarkemmin säädetty Rovaniemen kaupungin hallintosäännössä. Rovaniemen kaupunki ohjeistaa hallinnon eettistä toimintaa useilla ohjeilla ja määräyksillä kuten esimerkiksi vieraanvaraisuus-, edustuskäytäntö- ja menettelytapaohjeilla, varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan ohjeilla, pienhankintaohjeella ja konserniohjeella. Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja eettiset ohjeet -asiakirja tulee täydentämään tätä kokonaisuutta.

Kaupungin arvot on kirjattu kaupunkistrategiaan. Toimielimet ja ylin johto johtavat alaistaan toimintaa näyttämällä hyvää esimerkkiä. Toimielimet, kaupunginjohtaja, toimialajohtajat ja esihenkilöt toteuttavat ja kehittävät vastuualueensa sisäistä valvontaa vastaamalla alaisensa toiminnan lain- ja ohjeidenmukaisuudesta. Tämä edellyttää selkeää toimivallan ja tehtävien määrittelyä sekä jatkuvaa kouluttamista ja viestintää. Toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ovat pääosin ajan tasalla, mutta itsearviointeissa kiinnitettiin huomiota asiakirjojen jatkuvaan päivittämistarpeeseen ja esimerkiksi delegointipäätösten ajantasaisuudessa nähtiin olevan päivittämistarvetta. Itsearviointien perusteella ydintehtävien työnjako luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken voisi olla myös hyvä kerrata ja määritellä säännöllisesti.

Itsearviointien perusteella yksiköissä on nollatoleranssi rikkomuksille, häirinnälle ja epäasialliselle käytökselle ja esihenkilöt puuttuvat havaittuihin ongelmiin. Ilmapiiri kannustaa keskusteluun sekä kehittämisen- ja epäkohtien esille tuomiseen. Henkilöstölle ei ole kuitenkaan välttämättä selvää, miten toimia ja mihin ilmoittaa, jos havaitaan epärehellistä, epäeettistä tai kaupungin ohjeita rikkovia ja lainvastaisia tekoja. Havaittuihin poikkeamiin tulee puuttua tarkoituksenmukaisella tavalla. Johdon ja esihenkilöiden vastuulla on myös toiminnan jatkuva kehittäminen toimintaympäristön muutosten keskellä.

Esihenkilöt tuntevat keskeiset työnantajavelvoitteet ja niihin liittyvän vastuunjaon organisaatiossa ja henkilöstön työkykyä johdetaan suunnitelmallisesti ja työkyvyn muutostilanteissa toimitaan työkyvyn johtamisen käytäntöjen mukaisesti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointien perusteella henkilöstösuunnitelmia ei välttämättä noudateta systemaattisesti henkilöstörakenteen ja osaamisen kehittämisessä. Kaupungin palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmän periaatteiden rooli johtamisen tukena tarvitsee selkeyttämistä ja kehittämistä.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Se on dynaaminen prosessi, jossa tunnistetaan tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavia riskejä ja arvioidaan riskien merkittävyyttä suhteessa määriteltyyn

¹ Niemi, P. Sisäinen tarkastus käytännössä. Helsinki: Alma Talent 2018 s. 352-355;

riskiensietykyyn. Riskienhallinnassa huomioidaan niin ulkoisen kuin sisäisen toimintaympäristön muutosten vaikutus kaupungin toimintaan. 2

Toimintavuodelle 2025 on laadittu riskienhallinnan perusteiden mukaiset riskienhallintasuunnitelmat, joihin kirjattuja riskejä on seurattu ja raportoitu säännöllisesti ohjeistuksen mukaisesti. Rovaniemen kaupungilla on olemassa avainprosesseihin ohjeet ja politiikat, joissa on huomioitu avainkontrollit kuten esimerkiksi valtuudet, hyväksymiset, toiminnan tarkastukset ja työtehtävien eriyttäminen.

Toimialoilla on tunnistettu tarve riskienhallinnan osaamisen koulutukselle: riskienhallintaympäristö muuttuu koko ajan, mikä aiheuttaa tarvetta osaamisen kehittämiseksi. Henkilöstölle on itsearviointien perusteella osittain epäselvää oma rooli riskienhallinnan prosessissa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointien yhteydessä havaittiin myös, että toimialoilla tunnistetaan riskejä aktiivisesti, mutta riskien analysointia ja dokumentointia voisi kehittää. Kuitenkin riskien arviointi on kaupungissa pääsääntöisesti selkeästi organisoitu ja tehtävät määritelty, merkittävimmille riskeille on päätetty riskienhallintatoimenpiteet ja riskien raportointi on säännöllistä ja vastuutettua. Väärinkäytösriskien hallinnan osalta ei välttämättä ole täyttä varmuutta, onko riskien hallinta näiltä osin oikealla tasolla. Väärinkäytösriskienhallintaan on asetettu kontrolleja aihekohtaisilla ohjeilla ja kaupungille ollaan kokoamassa eettisiä periaatteita yhdeksi kokonaisuudeksi.

Henkilöstöriskien hallinnan osalta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearvioinneissa nousee esiin, että resurssit eivät välttämättä ole riittävät tuloksellisen ja laadukkaan toiminnan turvaamiseen. Resurssien puute on voinut tietyissä toiminnoissa vaarantaa toiminnan tuloksellisuuden. Esimerkiksi valtuustoaloitteisiin ei ole ehditty vastata hallintosäännössä edellytetyssä ajassa ja joidenkin lakisääteisten suunnitelmien laatimisessa on ollut viivettä. Resurssien vähäisyys on näkynyt henkilöstön kuormittumisena. Tehtävään kelpoisia työntekijöitä ei ole välttämättä kaikilla toimialoilla saatavilla. Osassa yksiköistä varahenkilöjärjestelyt toimivat, mutta useassa ne ovat olleet riittämättömät. Tarve varahenkilöjärjestelyiden ja muiden riskienhallintatoimenpiteiden kehittämiseksi on havaittu.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointien perusteella Rovaniemen kaupungin viestintä ja tiedottaminen ovat toimivia sisäisen valvonnan kontekstissa: toiminnan taloudesta ja tuloksellisuudesta on käytettävissä oikeat ja riittävät tiedot, ajantasainen tieto on helposti saatavilla ja toiminta on avointa sekä täyttää hyvän hallinnon ja hyvän tiedonhallintatavan vaatimukset. Itsearvioinneista nousi esiin tarve keskitetyille koulutuksille liittyen sääntöihin, ohjeisiin ja määräyksiin.

Rovaniemen kaupungin hallintosäännössä säädetään hallituksen ja lautakuntien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointivastuusta. Riskienhallinnan perusteissa on tarkemmat ohjeistuksen riskienhallinnan raportointiin. Loppuvuodesta 2024 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointia on kehitetty pilotoimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoon uusi

² Niemi, P. Sisäinen tarkastus käytännössä. Helsinki: Alma Talent 2018 s. 347;

itsearviointilomake. Jotta vastuulliset toimielimet ja viranhaltijat voivat toteuttaa valvontavastuutaan, tulee sisäisen valvonnan ohjeistusta ja raportointia jatkuvasti päivittää ja kehittää.

Rovaniemen kaupunkiorganisaatiossa on sisäisen tarkastuksen toiminto, joka arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle. Sisäisen tarkastuksen toiminnon tarkoitus, tehtävät ja vastuut määritellään kaupunginhallituksen hyväksymässä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa. Sisäisen tarkastuksen toimintaohje on päivitystarpeessa uusien luonteeltaan velvoittavien sisäisen tarkastuksen kansainvälisten ammattistandardien tultua voimaan 9.1.2025.

Vuonna 2025 sisäistä tarkastusta on hoidettu ½ htv:n resurssilla. Sisäinen tarkastus toimii vuosisuunnitelman ja kaupunginjohtajan hyväksymän työohjelman sekä erikseen antamien tarkastusmääräysten mukaisesti. Resurssin pienentäminen ja ilmoituskanavan aktivoituminen ovat vaikuttaneet siihen, että kaikkia työohjelman mukaisia tarkastuksia ei ole voitu toteuttaa.

Kaupunki on ottanut vuonna 2023 käyttöönsä sisäisen ilmoituskanavan, jota kautta henkilöstö, entiset työntekijät sekä sopimuskumppanit voivat ilmoittaa työnsä yhteydessä havaitsemistaan rikkomuksista sekä väärinkäytöksistä. Kanavan tavoitteena on taata turvallinen ilmoittaminen ja se, että ilmoittajaan ei kohdisteta vastatoimia. Kanavan kautta tuli toimintavuonna 2025 yhteensä 2 lain soveltamisalaan kuuluvaa ilmoitusta, jotka on tutkittu sisäisesti. Lisäksi kanavan kautta tuli muita, lain soveltamisalaan kuulumattomia ilmoituksia, jotka ohjattiin toiseen prosessiin. Sisäisen ilmoituskanavan käyttöön on voimassa oleva ohje, josta on pidetty koulutusta henkilöstölle.

COSO-viitekehyksen lisäksi itsearvioinnissa oli kysymyksiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koulutukseen ja kehittämiseen sekä hankintoihin, sopimuksiin ja rahaliikenteeseen liittyen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käsitteiden hallinnan ja perehdyttämisen osalta nähtiin kehittämistarvetta. Toimialoilla ei ollut välttämättä selvää, miten hyvin sisäinen valvonta toimielimen alaisessa toiminnassa toimii, ja miten sitä on tarpeellista kehittää. Sopimushallinnan osalta havaittiin jonkin verran kehittämistarpeita mm. hankintojen ja sopimusten päätyksen ennakoinnin, sopimusten saatavuuden ja valvonnan sekä sopimusehtojen vähimmäislaadun valvonnan osalta.

2.2 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tytäryhteisöissä

Konserniohjeessa määritellään Rovaniemen kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen johdon rooli ja velvollisuudet sekä säännöt sille, miten kaupunki ohjaa näitä yhteisöjä. Kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan johtamisesta vastaa konsernijohto. Rovaniemen kaupungin konsernijohto ja konsernijohtoon kuuluvien toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännössä. Konsernijohto vastaa konsernivalvonnasta, joka sisältää tytäryhtiöiden toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonta sisältää myös konserniohjeen noudattamisen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seurantaan.

Konsernijohto käyttää valvonnassaan apuna kaupungin toimialajohtoa ja sisäistä tarkastusta. Konserniyhteisöiden osalta sisäisen valvonnan raportointi on toteutettu tarkastelemalla sisäisen valvonnan COSO-viitekehyksen osa-alueita, joita ovat ohjausympäristö, riskien arviointi, valvontatoimenpiteet, tieto ja viestintä sekä seurantatoimenpiteet.

Konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko perustuu tytäryhteisöiden tekemään itsearviointiin ja arvioihin hallinto- ja johtamistavan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen toteutumisesta. Itsearviointien avulla saadaan kokonaisvaltaisempi ja todellisempi kuva konsernivalvonnan tilasta.

Ohjausympäristön osalta tytäryhteisöjen raportoinnin kohteina olivat mm. yhteisön rakenne, toimivalta ja vastuut, konserniohjeen noudattaminen, organisaation eettiset arvot, arvojen mukaan toimiminen ja toiminnan ohjeiden ajantasaisuus sekä ohjeiden noudattaminen. Konserniohjeen mukaan tytäryhteisön yhtiökokouksen tai vastaavan ylintä päätösvaltaa käyttävän hallintoelimen sekä yhteisön hallituksen tulee käsitellä konserniohje ja hyväksyä siinä annetut toimintaohjeet yhteisöä sitoviksi niiden lainmukaisuutta koskevalla edellytyksellä. Tytäryhteisöiden selvitysten perusteella ainoastaan kahdessa kiinteistösaakeyhtiössä (Poropeukalo ja Monitoritalo) ei ole käsitelty kaupunginkonserniohjetta yhtiökokouksessa.

Konserniohjeessa määrätään myös, että konserniyhteisön tulee laatia lainsäädännön mukaisia toimivaltasuhteita ja konserniohjetta täydentävät ohjeet hyvästä hallinto- ja johtamistavasta (corporate governance). Tytäryhteisöistä Neve Oy:llä on olemassa ohje hyvästä hallinto- ja johtamistavasta. Osassa yhteisöissä on lakisääteisiä ohjeita, kuten hallintosääntö, jossa määritellään toimivaltasuhteita. Konserniohjetta ei näin ollen selvityksen tulosten perusteella täysin noudateta sen sisällön mukaisella tavalla kaikissa tytäryhteisöissä. Muutoin tytäryhteisöt raportoivat yhteisön rakenteen, toimivallan ja vastuiden olevan määritelty kirjallisesti sekä toimintaa ohjaavien sääntöjen, määräysten, ohjeiden ja päätösten olevan ajan tasalla ja johdon noudattavan hyväksytyttä toimintaperiaatteita ja osoittavan hyvää esimerkkiä. Kahdella tytäryhteisöistä ei oltu määritelty eettisiä tai liiketapaperiaatteita.

Riskienhallinnan osalta itsearvioinnissa tytäryhteisöt raportoivat mm. riskien arvioinnin organisoinnista, tehtävien määrittelystä, riskienhallinnan osaamisesta, riskien kartoittamisesta, riskienhallinnan toimenpiteistä ja raportoinnista sekä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta ja väärinkäytösriskien hallinnasta. Konserniohjeen mukaan sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulle.

Tytäryhteisöiltä saadun selvityksen perusteella kahdeksalla tytäryhteisöllä riskien raportointi on ollut säännöllistä ja vastuutettua ja yhdeksällä tytäryhteisöllä toiminnan ja tavoitteiden riskejä oli tunnistettu tai analysoitu ja dokumentoitu riskejä. Kuitenkin pääsääntöisesti tytäryhteisöiden riskien arviointi on selkeästi organisoitu ja tehtävät määritelty ja riskienhallinnan osaaminen on riittävää. Merkittävimmille riskeille on päätetty riskienhallintatoimenpiteet 80%:sta tytäryhteisöistä. Yhteisöissä on itsearviointien pohjalta pääsääntöisesti (yhdeksän tytäryhteisöä yhdestätoista) myös varauduttu mahdollisiin häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin laatimalla vähintään lain, sekä

omistajan edellyttämät kirjalliset varautumissuunnitelmat toiminnan jatkuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja yhteisöiden toimintaan liittyvät olennaiset väärinkäytösriskit on tunnistettu ja arvioitu sekä riittävät käytännön toimet väärinkäytösriskien hallitsemiseksi on suoritettu (esim. eskalointikäytännöt on olemassa eturistiriitatilanteisiin nähden).

Valvontatoimenpiteiden osalta tytäryhteisöt raportoivat mm. avainkontrollien tunnistamisesta, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeista, valvonnan seurannasta, sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja työtehtävien eriyttämisestä. Konserniohjeessa määrätään, että tytäryhteisöillä tulee olla yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja menettelyt osaksi johtamista ja päätöksentekoa ja että yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta. Tytäryhteisöiden itsearviointien perusteella havaitaan, että seitsemässä tytäryhteisössä on hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Reilu neljäsosa tytäryhteisöistä ei seuraa valvonnan toimivuutta. Kuitenkin tytäryhteisöissä on itsearvioinnin perusteella työtehtävät eriytetty asianmukaisesti ja tietojärjestelmissä on työtehtävien mukaiset ja tehtävien eriyttämisen vaatimat pääsyn- ja käytönhallinnan valvontatoimenpiteet. Henkilöstö myös tietää, mitä sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla tarkoitetaan.

Konserniohjeen mukaisesti tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön sisäinen tarkastus on järjestetty ja oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. Kaupungin sisäinen tarkastus konsultoi ja arvioi tarvittaessa niitä prosesseja, joilla yhteisöissä varmistetaan, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty, merkittävät riskit ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti. Tytäryhteisöiltä saadun selvityksen mukaan kahdella tytäryhteisöllä oli omaa sisäistä tarkastusta järjestettynä. Yhdeksällä ei ole sisäisen tarkastuksen toimintoa järjestettynä.

Tiedon ja viestinnän osalta tytäryhteisöiltä saadun selvityksen mukaan yhteisöjen toiminnan taloudesta ja tuloksellisuudesta on käytettävissä oikeat ja riittävät tiedot ja yhteisö viestii tietoa sisäisesti ja henkilöstön näkemykset saadaan johdon käyttöön. Yhteisöiden raportoinnin perusteella raportointi ja viestintä Rovaniemen kaupungille tapahtuu ohjeiden mukaisesti. Tytäryhteisöiden henkilöstö on selvillä yhteisön politiikoista, jotka ilmaisevat tarvittavat hyväksyntäprosessit matkustamiseen, edustamiseen ja korttiosastoihin liittyviin kuluihin ja henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti lainsäädännöstä, määräyksistä ja säännöistä, ja henkilöstö noudattaa niitä huolellisesti.

Seurantatoimenpiteiden osalta tytäryhteisöt raportoivat mm. valtuuston asettamien tavoitteiden seurannasta ja raportoinnista, sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen ja laillisuusvalvonnan havaintojen käsittelystä, väärinkäytösilmoituksista, sisäisestä ilmoituskanavasta ja valvonnan tilan arvioinnista. Kaupunginvaltuusto asettaa omistajapolitiikassa linjauksia tärkeimpien omistusten toimintaa koskien. Lisäksi vuosittain talousarvion yhteydessä kaupunginvaltuusto päättää yhteisökohtaisista tavoitteista, joilla edistetään kaupunkistrategian toteutumista. Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupunginhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti. Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten kunnalle talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden

kehittämisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Osavuositarkastus käsiteltiin vuonna 2025 kerran 1-6/2025 tilanteessa. Kukin konserniyhteisö raportoi oman talouden ja toiminnan keskeiset tekijät yhteisökohtaisissa tuloskorteissa Rovaniemen kaupungin tilinpäätöksessä. Tytäryhteisöiltä saadun selvityksen mukaan Rovaniemen kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet ovat arvioitavissa ja mitattavissa ja niiden toteumaa seurataan ja sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen, riskienhallinnan, laillisuusvalvonnan ym. havainnot käsitellään ja niiden perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Tytäryhteisön tulee raportoida konsernijohtolle merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä. Raportointi toteutetaan tytäryhteisön hallituksen laatimassa toimintakertomuksessa, jossa tulee selostaa hallituksen tietoon tulleet merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä periaatteet, joiden mukaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty. Konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko perustuu tytäryhteisöiden tekemään itsearviointiin ja arvioihin hallinto- ja johtamistavan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen toteutumisesta. Tytäryhteisöt raportoivat kaupungille sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot vuoden 2025 loppuun mennessä.

COSO-viitekehyksen lisäksi itsearvioinnissa oli riskiperusteisesti valittu kysymyksiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koulutukseen ja kehittämiseen sekä hankintoihin, sopimuksiin ja rahaliikenteeseen liittyen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perehdyttämisen osalta neljäsosassa tytäryhteisöistä nähtiin kehittämistarvetta ja samoin reilulle neljäsosalle tytäryhteisöistä ei ollut välttämättä selvää, miten hyvin sisäinen valvonta yhteisössä toimii, ja miten sitä on tarpeellista kehittää. Sopimushallinnan osalta havaittiin jonkin verran kehittämistarpeita mm. sopimusten kirjallisen laatimisen sekä hankintojen toimivallan noudattamisen osalta. Muutoin yhteisöiden hankintatoiminta on pääasiassa ollut ennakoitua ja sopimusten päättymiseen on varauduttu ennalta. Yhteisöiden sopimuksista on saatavilla tietoa helposti ja henkilöstöllä on riittävä tieto sopimusten käytön toteumasta ja sopimuksilla on aina vastuuhenkilö, joka valvoo sopimustoimintaa käytännössä.

3 Rovaniemen kaupungin riskienhallinnan selonteko 2025

Riskienhallinnan prosessin tarkoitus on tunnistaa tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavia riskejä ja arvioida riskien merkittävyyttä suhteessa määriteltyyn riskiensietokykyyn. Riskienhallintaan kuuluu huomioida niin ulkoisen kuin sisäisen toimintaympäristön muutosten vaikutuksia kaupungin toimintaan. Tavoitteena on riskien toteutumisen ennaltaehkäiseminen tai niiden vaikutusten minimoiminen.

Rovaniemen kaupungilla riskienhallinnan vuosikelloon kuuluu riskien tunnistaminen ja arviointi sekä riskienhallintasuunnitelmien koostaminen vuoden alussa. Riskienhallintasuunnitelman muodostamisessa tarkastellaan edellisen vuoden riskien raportointia, mutta tämän lisäksi on arvioitava, onko toimintaympäristön jatkuvassa muutoksessa muodostunut uusia riskejä tai miten aiemmin arvioinnin kohteena olevat riskit ovat muuttuneet. Riskienhallintasuunnitelmat hyväksytään toimialojen osalta lautakunnissa, konsernihallinnon osalta kaupunginhallituksessa sekä tytäryhteisöjen osalta yhtiöiden hallituksissa. Loppuvuodesta 2025 kaupungin johtoryhmässä päätettiin, että riskien toteutumista ja hallintakeinoja seurataan ja raportoidaan jatkossa osavuositarkastusten aikataululla, eli kuuden kuukauden välein ajanjaksoilta: tammi-kesäkuu ja heinä-joulukuu. Tällä aikavälillä riskejä ja riskienhallintakeinoja käsitellään toimielimissä ja kaupungin johtoryhmässä sekä vuosittain kaupungin hallituksessa. Vuonna 2025 vastaava raportointi toteutettiin neljän kuukauden välisin syklein, eli kolmesti vuodessa.

Säännöllinen raportointi lautakunnissa ja johtoryhmissä on tuonut kaupungin johdolle olennaisen käytännön tiedon eri palvelualueilta. Nostoina on tullut esiin riskejä, joihin on ollut syytä reagoida nopeasti myös poikkeusolosuhteista tai päätöksenteon tasolla. Säännöllinen raportointi pitää yllä riskienhallinnan tilannekuvaa vuoden mittaan ja auttaa kokonais kuvan muodostamisessa kaupunginhallitukselle ja toimialojen osalta ao. toimielimille. Riskien raportointia ja erityisesti analysoinnin hallittavuutta tulee jatkossa helpottamaan sähköinen riskienhallintaohjelma, joka hankittiin loppuvuodesta 2025 ja käyttöön otetaan vuoden 2026 aikana. Ohjelman avulla riskianalyysi on helpompaa visualisoida johdon käyttöön.

Riskienhallinnan tavoitteena on muuttaa painopistettä jälkikäteisestä raportoinnista ennalta ehkäisevään havainnointiin ja arviointiin sekä lisäksi mahdollistaa henkilöstön osallisuus riskienhallintaan ja epäkohtien raportointiin. Henkilöstön ja esihenkilöiden kouluttaminen on noussut keskeiseksi tavoitteeksi sekä sisäisen valvonnan, että riskienhallinnan kehittämisen osalta tuleville kausille. Kouluttamista tullaan järjestämään vuonna 2026 uuden ohjelman käyttöönoton yhteydessä.

Tämän asiakirjan julkiseen osaan on koottu yleiskatsaus kaupungissamme 2025 esiintyneisiin keskeisimpiin riskeihin. Riskit luokitellaan neljään pääryhmään: strategiaan, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

3.1 Strategiset riskit

Kuvaus: Estävät organisaatiota saavuttamasta tavoitteitaan. Muutokset ja tapahtumat, jotka vaarantavat esim. kaupungin tulostavoitteet ja maineen.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan jatkui edelleen ja geopoliittinen liikehdintä on muuttunut yhä epävakampaan suuntaan. Naton jäsenmaat ratifioivat Suomen liittymispöytäkirjan ja Suomesta tuli Naton jäsen 4.4.2023. Liittyminen Natoon on vaikuttanut Suomen ja myös Lapin alueella suunnitelmiin monella eri sektorilla ja useiden viranomaisten toimialueilla.

Esimerkkejä Suomeen vaikuttavista turvallisuusympäristön muuttuneesta tilanteesta ovat olleet mm. merenalaisten kaapeleiden, ja kaasuputken rikkoutumiset sekä Suomen itärajan muuttunut tilanne. Kuntia ja kriittisestä infrasta vastaavia yhtiöitä on myös laajasti kehoitettu varautumaan erilaisiin kriittiseen infraan kohdentuviin tiedustelu- tai sabotaasiyrityksiin sekä tarkentamaan omia valvonta- ja suojaustoimia.

Onnistuminen konkreettisesti varautumisessa ja yhteistyö muiden viranomaisten kanssa on Rovaniemen kaupungin tavoitteena ja epäonnistuminen tässä olisi toteutuessaan strategisesti merkittävä riski. Riski ei ole toteutunut.

Kuntaliiton koordinoiman Turvallinen ja kriisinkestävä kunta -verkoston toiminta oli aktiivista vuoden aikana ja kuntien varautumiselle ajankohtaista tietoa saatiin säännöllisesti tietoisuuksien ja yhteenvetojen muodossa. Rovaniemen kaupungin riskienhallintapäällikkö on toiminut ko. verkoston puheenjohtajana kuluvalle kaudella 2025–2026.

Turvallisuusympäristön muutosten vuoksi varautumisen tasoa on ollut tarpeen vahvistaa myös kaupunkitasolla. Valmiussuunnittelussa on tarkennettu esimerkiksi operatiivisten valmiussuunnitelmien tasoa, yhteensovitettu varautumista yhteistyössä kriittisen infran toimijoiden kanssa sekä arvioitu suunnitelmien toimivuutta poikkeusoloissa. Lapin pelastuslaitoksen, puolustusvoimien sekä muiden Lapin kuntien kanssa erityisesti Lapin alueen evakointisuunnitelma on ollut päivittämistyön keskiössä. Päivittämistyön myötä Rovaniemen kaupunki on voinut selkeyttää omia suunnitteluvastuitaan. Lisäksi kaupunki on tehnyt tiivistä yhteistyötä Migrin, vastaanottokeskuksien ja Lapin hyvinvointialueen kanssa mm. varautumalla laajamittaiseen maahantuloon sekä Lapin poliisilaitoksen kanssa aloittamalla yhteisen, säännöllisen tilannekuvan jakamisen vuonna 2025.

Valmiussuunnitelman yleinen osa (KV 23.5.2022 50 §) ja Rovaniemen kaupungin evakointisuunnitelma (KH 17.12.2024 350 §) tulevat päivitettäväksi kuluvalle valtuustokaudella. Valmiuslaki on parhaillaan uudistettavana, joten erityisesti poikkeusolojen suunnitelmiin tulee huomioida jatkossa Valmiuslain mahdolliset muutokset kuntien vastuulle kuuluviin tehtäviin.

Maailmalla vallitseva geopoliittinen tilanne haastaa varautumista monella eri alueella ja vaatii resursseja useilla kaupungin toiminta-alueilla. Operatiivisten toimintakorttien päivittäminen, jatkuva toimintaympäristön seuraaminen, yhteistyö muihin viranomaisiin, varautumisoaamisen ylläpitäminen kriittisillä substanssialoilla kaupunkikonsernin sisällä sekä oma häiriötilannejohtamisen harjoittelemine ovat keskiössä myös tulevalle kaudella, jotta kaupungin oma varautuminen ja jatkuvuuden hallinta voivat kehittyä.

Finavian tilastojen³ valossa Rovaniemen lentokentällä matkustajia on ollut vuonna 2025 noin 1,1 miljoonaa (18,4 % enemmän kuin edellisenä vuonna). Rovaniemen kentälle on lennetty Helsinki-Vantaan lisäksi 38 eri kohteesta ja sesongin huippupäivänä 20.12.2025 Rovaniemelle tuli 53 lentoa.

Matkailun turvallisuus on strateginen, kaupungin maineeseen ja houkuttelevuuteen matkailukaupunkina merkittävä kokonaisuus. *Epäonnistuminen matkailun turvallisuudessa* on strateginen riski, jonka vaikutukset ovat laajat ja jonka hallintaan vaikuttavat useat eri tahot kaupungin lisäksi. Mahdollisuudet vakavampiin häiriöihin ovat kasvaneet matkailun kasvun myötä. Matkailu -turvallisuuden osalta kaupunki on aktiivinen toimija erityisesti riskienhallinnan, viestinnän ja teknisen toimialan toteuttamalla konkreettisilla toimilla. Lentokentän ruuhkautuminen joulukaudella -25 toi myös kaupungille mainehaittaa ja matkailijoiden turvallisuudelle muodostui häiriötilanne, jota läpikäytiin Finavian, Visit Rovaniemen, Lapha-Soten ja Lapha-Pelan kanssa. Lisäksi yhteistyö -tilannekuva palaverit jatkuvat Lapin poliisilaitoksen kanssa myös matkailuturvallisuuden näkökulmasta.

Matkailijoiden turvallisuutta talvikaudella pyrittiin ennakoimaan erityisesti Lapin pelastuslaitoksen, Visit Rovaniemen, SPR-Vapepan Tuikku-ryhmän, Kemijoki Oy:n, matkailuyrittäjien ja Rovaniemen kaupungin aktiivisella yhteistyöllä. Hyvällä tiedottamisella pyrittiin informoimaan matkailijoita heikkojen jäiden hengenvaarallisuudesta. Erityisen vaarallinen alue on Jätkäkynttilän sillan ja Rautatiesillan välinen alue Kemijoella, mutta suppojaan muodostumisen vuoksi jääturvallisuus oli heikentynyt myös muilla, aiemmin turvallisilla jokialueilla. Muuttuneet olosuhteet ovat vaatineet yhteistä laajaa tiedottamista. Kaupunki ja matkailuyrittäjät ovat yhteistyössä rakentaneet aitoja, lumiesteitä ja asettaneet varoituskylttejä useilla eri kielillä joen ranta-alueille. Lisäksi varoitukset ovat olleet esillä keskustan infotauluilla. Myös kaupunkilaisia on kehoitettu heti puuttumaan tilanteeseen ja antamaan ohjausta, jos havaitsee jäällä liikkuja vaarallisilla alueilla. Muita matkailun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat ulkoalueiden reittien turvallisuus, liikennekäyttäytyminen, matkailijoiden säänmukainen pukeutuminen sekä lieveilmiönä esim. lisääntyneet taskuvarkaudet. Safarioppaiden perehdytys ja tietoisuus reiteistä on erittäin tärkeää, kun alueella järjestetään monenlaista toimintaa kuten koiravaljakko-, poro-, hevos- ja moottorikelkkasafareita.

Matkailua kehittäviä toimia ovat mm. uudet investoinnit rekisteröityihin majoituskohteisiin. Rovaniemellä asunnoissa tapahtuvan majoitusta koskeva valvonta on tiivistynyt ja kuntalaiskeskustelu lyhyt vuokrausta koskien on ollut kiivasta sekä puolesta että vastaan. Lyhyt vuokraukseen kohdistuvalla sääntelyllä voi olla monen suuntaisia vaikutuksia Rovaniemen alueen matkailuun, kaupunkisuunnitteluun sekä Rovaniemen asuntotilanteeseen.

Teknisissä palveluissa strategiseksi riskiksi on tunnistettu *katujen ja muun infran heikentymisen jatkuminen*, joka johtaa korjausvelan kasvuun. Korjausvelka on kasvanut vuoden 2025 aikana n. 2,5 M€, siten riski on myös taloudellinen.

Sivistyspalveluissa sekä varhaiskasvatuksen että koulutuksen osalta on kirjattu merkittäväksi strategiseksi riskiksi: *LapHa:n kanssa tehtävä yhteistyö lasten ja perheiden palvelujen saatavuusongelmat pitkittyessään*. Riskin toteutuminen vaikuttaa suoraan lasten ja heidän

³ Lähde: Finavia, liikennetilastot 2025 lentoasemittain.

perheidensä hyvinvointiin. Kehittämissyhteistyötä on tiivistetty vuoden 2025 aikana, mutta asia aiheuttaa edelleen haasteita.

Maineriskit kuuluvat strategiaan riskeihin. Maineriski on yleensä seurausta muusta, jo toteutuneesta riskistä. Maineriskit voivat toteutua, kun organisaation tai jonkin sen edustajan toiminta on ristiriidassa sidosryhmien odotusten kanssa. Rovaniemen kaupungin kohdalla keskeisiä sidosryhmiä ovat kuntalaiset, media, paikalliset yritykset, palveluntuottajat, henkilöstö ja luottamushenkilöt. Riski voi saada alkunsa esimerkiksi, jos kuntalainen saa liian myöhään tietää häntä koskevasta merkittävästä päätöksestä tai jos paikalliset yrittäjät kokevat kaupungin suosivan joitakin yrityksiä perusteetta. Usein myös kaupungin maineelle merkittäviä ovat oikeudenkäynnit, erilaiset huomautukset viranomaisilta tai ympäristöön kohdistuneet laiminlyönnit ja vahingot. Negatiivinen puhe julkisuudessa on maineriski kaupungille: se voi heikentää luottamusta kaupungin toimintaan kuntalaisten näkökulmasta ja johtaa välillisesti myös rekrytointiongelmien sekä osaamisvajeeseen.

Vuonna 2025 toteutuneita maineriskejä:

- Rovaniemen matkailun kasvuun liittyvät teemat ja lieveilmiöt olivat edelleen vahvasti esillä paikallisessa ja valtakunnallisessa keskustelussa. Rovaniemen kaupungin matkailuohjelman laadinta käynnistettiin vuonna 2025, ja ohjelma valmistuu keväällä 2026. Matkailuohjelmassa keskeisiä teemoja ovat matkailun kestävyys, paikallisten ihmisten hyvinvointi ja ympäristön kantokyky.
- Joulukuun lopussa Hannes-myrsky sekoitti lentoliikenteen ja lentokentän. Matkustajat yöpyivät lentoasemalla, hätämajoitusta järjestettiin lentokentän vanhassa terminaalarakennuksessa. Tapaus sai paljon mediahuomiota valtakunnallisesti. Tilannetta ratkottiin yhteistyössä Finavian, lentokenttätöimijöiden, Lapin hyvinvointialueen, SPR-Vapepan, Visit Rovaniemen ja muiden toimijöiden kanssa. Vastaavanlaista tilannetta ajatellen tunnistettiin tarve selvittää toimintamalleja ja vastuuta.
- Suomessa Rovaniemen rekisteröimättömän majoitustoiminnan kehitys on ennakkotapaus, joka on saanut laajaa huomiota valtakunnallisesti. Rovaniemen kaupunki on avannut julkisuudessa niitä asioita, joihin kaupungilla on velvollisuus tai mahdollisuus vaikuttaa. Kaupunki on aktiivisesti vaikuttanut siihen, että tarve lyhyt vuokrauksen valtakunnalliseen sääntelyyn on tunnistettu ja antanut lausuntonsa valmisteilla olevaan lakiluonnokseen.
- Vuonna 2025 kaupungin rekrytointia haittasi saatavuusongelmien lisäksi Rovaniemen vuokra-asuntotilanne. Vuokra-asuntojen puutteesta on uutisoitu valtakunnallisesti, mikä vaikuttaa väistämättä työnantajakuvaan. Vuokra-asuntotilanne on voinut johtaa myös siihen, että hakija on jättänyt tehtävän vastaanottamatta vuokra-asunnon puutteen vuoksi.
- Asuntotilanne koskee myös opiskelija-asumista ja voi vaikuttaa opiskelijan päätökseen ottaa opiskelupaikkaa vastaan. Rovaniemen kaupunki, Lapin yliopisto ja ammattikorkeakoulu, Lapin yliopiston ylioppilaskunta LYY, Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijakunta ROTKO sekä opiskelija-asumista Rovaniemellä tarjoava Domus Arctica -säätiö DAS ja KAS asunnot ovat kokoontuneet säännöllisesti etsimään ratkaisuja opiskelija-asuntotilanteeseen. Kaupunki lahjoitti DASille kolme miljoonaa euroa opiskelija-asuntojen rakentamiseen ja edistää aktiivisesti opiskelija-asumista kaavoittamalla.

3.2 Operatiiviset riskit

Kuvaus: Operatiivisia riskejä ovat mm. tietojärjestelmä- ja tietoturvariskit, toimitilariskit ja henkilöstöriskit.

Tietosuoja- ja tietoturvariskien osalta kaupunki on ottanut käyttöön Microsoft Purview –tekniset valvontatyökalut sekä kotimaisen varmuuskopiointipalvelun, jonne tallennetaan säännöllisesti Microsoft pilvipalveluiden M365 sisältö. Kaupunki on tunnistanut keskeisiä tietoturva-, tietosuoja ja mm. tekoälyyn liittyviä riskejä ja niiden hallintakeinoja. Esim. teknisissä palveluissa on tunnistettu merkittäväksi riskiksi kuntatieto-järjestelmään mahdollisesti kohdistuvat tietoturva- tai tietosuojaloukkaukset. Tietoturva- tietosuoja - riskienhallintaan kuuluu, että kaupungin työntekijät ja luottamushenkilöt on velvoitettu suorittamaan määräaikaan mennessä pakollisen tietoturva- ja tietosuojakoulutuksen. Lisäksi tietohallintojohtaja toimii aktiivisesti valtakunnallisessa tietohallintojohtajien foorumeilla, jonka tavoitteena on saada ajankohtaista tietohallintoon ja ICT toimintaa liittyvää kansainvälistä ja kansallista tilannetietoa. Kaupunki on vuoden aikana osallistunut laajaan KYHA -harjoitukseen, jossa simuloitiin erilaisia hyökkäyksiä kaupungin ja kriittisen vesihuollon käyttämiin järjestelmiin. Kaupungin lisäksi harjoittelemassa oli Neve Oy sekä Lapit Oy. Harjoituksen kaupungille toteutti Jyväskylän ammattikorkeakoulun kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutuskeskus JYVSECTEC. Lisäksi kaupunki toteutti yhteistyössä Lapit Oy:n kanssa hyökkäyssiin simulaatioharjoituksen joulukuussa 2025, joiden tuloksia analysoidaan alkuvuodesta 2026. Tarkempi tietosuoja- ja tietoturvariskien tarkastelu tehdään tietotilinpäätöksessä 2025.

Henkilöstön osaamisen säilyvyys muutos- ja häiriötilanteissa sekä riittävä henkilöstön saatavuus. Riskin toteutumista pyritään välttämään hyvällä henkilöstösuunnittelulla sekä varautumalla mahdollisiin henkilövaihdoksiin nimeämällä sijaiset sekä ajantasaisella tiedonsiirrolla, kouluttamisella ja perehdyttämällä. Kriittisiä toimintoja ei tule rakentaa liaksi yhden henkilön varaan, vaan jatkuvuus tulee taata henkilöstä riippumattomaksi. Sisäisiä ohjeistuksia on ylläpidettävä aktiivisesti ja dokumentaation tulee olla saatavilla siten, että tiedon katoamista ei tapahdu henkilön poistuessa palveluksesta. Palvelutarpeen kasvaessa tai uudistuessa riittävä henkilöstöresurssi on varmistettava pitkäjänteiseen henkilöstösuunnitteluun perustuen.

3.3 Taloudelliset riskit liittyvät organisaation talousprosessiin, esimerkiksi kannattavuuteen, maksukykyyn ja velkaantuneisuuteen.

Taloudelliseksi riskiksi on arvioitu, että yleinen korkotaso nousisi ja korkokuluihin varattu rahamäärä ei riittäisi, vaan talousarviota jouduttaisiin muuttamaan ja kuluja kattamaan muulla tavoin. Riskienhallintakeinona kaupungin lainasalkusta on suojattu korkoriskiä vastaan joko kiinteillä sopimuksilla tai suojausinstrumenteilla 93 %. Korkotason nousu toteutui hieman vuonna 2025, mutta korkokulut ovat pysyneet budjetoidun mukaisina. Muita taloudellisia riskejä on arvioitu olevan kustannustason nousu yli budjetoidusta sekä taloudelliset väärinkäytökset.

3.4 Vahinkoriskit ovat poikkeuksetta puhtaita riskejä, eli niihin liittyy ainoastaan mahdollisuus menetykseen ilman hyötymahdollisuuksia

Poikkeuksellisen suuri tulva ei toteutunut vuonna 2025, mutta Rovaniemi joutuu varautumaan tulvariskiin vuosittain. Yhdyskuntatekniikalla ja Tilapalvelukeskuksella on kohdekortit tulvariskikohteiden ja alueiden suojaamistoimenpiteistä, joissa on kirjalliset toimenpiteet tulvariskiä varten.

Vakavat henkilövahingot ovat kaupungilla olleet erittäin harvinaisia. Yleisin työtapaturmariski on useiden vuosien ajan liittynyt liukastumisiin. Henkilöstöön liittyviä tunnuslukuja ja työturvallisuutta raportoidaan henkilöstöraportissa 2025. Väkivaltainen, uhkaava henkilö kaupungin palveluissa olisi

toteutuessaan kriittinen riski. Sanallinen uhkaus on mahdollinen, jopa todennäköinen riski, jonka kuormitusvaikutus voi olla suuri. Uhka- ja väkivaltatilanteita on raportoitu runsaasti, mutta useimmiten ne liittyvät lasten tai nuorten haastavaan ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen kouluilla ja päiväkodeilla. Henkilöstön henkisen kuormittumisen riski näissä tilanteissa on merkittävä ja voi johtaa sairauspoissaoloihin.

Kiinteistöihin kohdistuvat vahingot ovat hieman yleistyneet ja johtuvat pääosin ilkivallasta. Kaupungin kiinteistöjen turvallisuutta pyritään parantamaan kattavalla kameravalvonnalla. Ilkivallasta tehdään rikosilmoitukset poliisille. Poliisin kanssa yhteistyö tiivistyi vuoden 2025 aikana aloittamalla säännöllinen tiedonvaihdon jakaminen tilannekuvasta ja ajankohtaisista, yhteiseen turvallisuuden vaikuttavista kehittämistoimista. Kaupungin kiinteistöön kohdistuneen ilkivallan osalta, tehdyllä yhteistyöllä havaittiin selkeästi vaikuttavuutta.

Öljyvuotovahinkoja tapahtui vuonna 2025 kuusi kappaletta, öljyvuototilanteet aiheuttavat toimenpiteitä kaupungin öljyntorjuntaviranomaiselle.

4. Keskeiset johtopäätökset ja kehittäminen

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kiinteä osa kaupungin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Lisäksi väärinkäytösriskien hallinnan näkökulmasta on havaittu tarve kaupungin eettisten periaatteiden kokoamiselle yhdeksi kokonaisuudeksi. Päivitystyö ja kokoaminen yhdeksi ohjaavaksi asiakirjaksi on tehty loppuvuodesta 2025 ja uusi ohje tuodaan päätöksentekoon alkuvuodesta 2026. Ohjeessa on huomioitu raportoinnin kehittämistarpeet ja uuden raportointiohjelman käyttöönotto.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kouluttamistarpeet on havaittu niin luottamushenkilöiden kuin viranhaltijoiden taholta ja kouluttamista toteutetaan uudistetun ohjeen myötä laajemmin koko organisaatiossa.

Henkilökunnalle on ollut epäselvää sisäisen ilmoituskanavan käyttöön liittyvät periaatteet ja kanavan olemassaolo. 2025 valmisteltiin ohjeistus myös Rovaniemen kaupungin sisäiseen ilmoituskanavaan ja ilmoittajansuojelulain toimeenpanoon liittyen. Ohjeen valmistuttua henkilökuntaa on koulutettu ilmoittajansuojelulakiin ja kanavan käyttöön liittyen. Ilmoituskanavaan pääsee henkilöstön tiedotuskanava "Lanssin" etusivulta.

Kaupunginjohtaja on nimennyt riskienhallintaryhmän valmistelemaan ja koordinoimaan riskienhallinnan työvälineitä ja käytäntöjä. Riskienhallintaryhmän valmisteluun kuuluvat myös kaupungin valmiussuunnittelun koordinointiin liittyvät asiat sekä seuranta.

Toimintavuoden 2025 aikana huomiota on kiinnitetty sopimushallinnan kehittämiseen. Tiedonhallintapäällikkö on laatinut sopimusasiakirjojen säilytys- ja arkistointiohjeen vuonna 2025. Sopimushallinnan osalta kehitettävää on havaittu sopimusten saatavuudesta ja sopimusten käytön toteuman seurannan ja sopimusten valvonnan osalta. Sopimushallinnan kehittämistä jatketaan vuoden 2026 aikana 1.1.2025 voimaan tulleen sopimushallinnan ohjeen mukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet liittyen henkilöstöhallinnon alaisiin prosesseihin viedään tiedoksi hallitukselle ja henkilöstöhallinnolle toimenpiteitä varten.

Vuoden 2024 lopulla selonteon ja valvonnan raportoinnin osalta kehitettiin toimialoille sekä konserniyhtiöille ja -yhteisöille itsearviointiin työväline ja raportointipohja. Tämä on helpottanut yhtenäistä raportointimallin luomista sekä itsearviointia vuonna 2025. Selontekojen perusteella sisäisen valvonnan periaatteiden avaaminen sekä läpinäkyväksi tuominen ja henkilöstön kouluttaminen asian tiimoilta, nousevat keskeisiksi kohdiksi, jotka vaativat selkeitä kehitystoimenpiteitä.

5. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon valmistelu ja käsittely

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko perustuu toimielinten, konserniyhtiöiden ja yhteisöjen tekemään itsearviointiin sekä johtavien viranhaltijoiden arvioihin hallinto- ja johtamistavan, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen toteutumisesta.

Rovaniemen kaupungin hallintosäännön mukaisesti lautakunta (sekä Tilapalvelukeskuksen osalta Tilajaosto) vastaa toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Konsernihallinnon osalta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko perustuu johtavien viranhaltijoiden arvioihin hallinto- ja johtamistavan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen toteutumisesta. Konsernihallinnon selonteon ja riskiehallintasuunnitelman hyväksyy kaupunginhallitus.

Toimielimet ovat käsitelleet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot seuraavasti:

- Hyvinvointilautakunta 22.01.2026 § 5
- Sivistyslautakunta 28.01.2026 § 4
- Tekninen lautakunta 17.02.2026 § 34
- Elinvoimalautakunta 24.02.2026 §19
- Ympäristölautakunta 26.02.2025 §23
- Tilajaosto 18.02.2025 § 9

- Konsernihallinnon osalta käsitellään Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon liitteenä KH :ssa.

Konserniohjeen mukaisesti tytäryhteisön tulee raportoida konsernijohtolle merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä. Konsernijohtoon antaman toimeksiannon mukaisesti selvitys sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta sekä riskienhallintasuunnitelma pyydettiin kaupungin enemmistöomistuksessa tai määräysvallassa olevilta tytäryhteisöiltä (Napapiirin Residuum Oy, Neve Oy, Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy, Rovaniemen Kehitys Oy, Kiinteistö Oy Lappi Areena, Kiinteistö Oy Monitoritalo, Kiinteistö Oy Poropeukalo, Lapin Alueteatteriyhdistys ry, Eduro, Rovaniemen Kylien kehittämissäätiö ja Rovaniemen koulutuskuntayhtymä). Raportointi toteutetaan tytäryhteisön hallituksen laatimassa toimintakertomuksessa, jossa tulee selostaa hallituksen tietoon tulleet merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä periaatteet, joiden mukaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty. Kaikki tytäryhteisöt raportoivat kaupungille sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot sekä riskienhallintasuunnitelmat annetussa määräajassa vuodelta 2025.

Tiedoksi:

Konsernijohto, henkilöstöhallinto